

daar de andere de negers niet zooveel hinderen, dat ze er voor in behandeling gaan. Frequent schijnt de ziekte niet daar anderen weer, die 3 jaren of langer er vertoefden, ze niet zagen. In Sierra Leona, Senegal en Las Palmas komen ook gevallen voor.

RAEMDONCK (Scheut). De vroegere Belgische missionaris, Pater RAEMDONCK deelt mede, dat in *Thibet*, hetwelk letterlijk voor Europeanen is gesloten en daarom door Pater DEDEKEN vermoed is bereisd, geen lepra is aangevallen. In Mongolië schijnt weinig of geen lepra te zijn. In Chineesch-Turkestan, bij Akson en Yarkand, in het Noordwesten van China, is de ziekte frequent, en strekt zich vooral naar het Zuiden en Oosten uit. Omtront de veelvuldigheid der lepra in China behoeft echter geen twijfel te bestaan.

ENGEL (Caïro). De lepra in Egypte geeft ENGEL aanleiding tot eenige historische opmerkingen, waaruit moet blijken, dat de pogingen om de kennis der lepra terug te voeren tot zelfs 4266 voor Christus, geenszins op voldoende gronden berusten, daar o. a. in de gevonden papyrusrollen geen beschrijving der ziekte is te vinden. Evenmin is in de oude Hippokratische geschriften de beteekenis van Leuke, Satyriasis voldoende vastgesteld. Evenwel blijkt het uit de geschriften tijdens het bestuur der Romeinsche Keizers verschenen, dat de ziekte in Egypte inheemsch was en zich van daar verder over het Romeinsche Rijk heeft verspreid. Hoewel later in Europa de ziekte uitgeroeid was (? Ref.) zoo bleven toch aan de grenzen van dat werelddeel hier en daar centra der ziekte bestaan en is zelfs in Egypte eenigermate endemisch gebleven. Hoewel de mannen grooter contingent opleveren dan de vrouwen, zoo zal het proc.-gehalte van 80 pCt. voor den man wel voor een deel daarin zijn grond vinden, dat de Mahomedaansche vrouwen zoo goed als niet voor het onderzoek toegankelijk zijn. Dr. ENGEL slaat voor, dat de Regeering voor de lepreuzen een landbouwkolonie opricht, die hier, met het oog op de talrijke aangetaste Fellah's, niet misplaatst zou zijn. Verder moest voor geheel Egypte verplichten tot opgaaf der gevallen bestaan, terwijl voor de hoofdsteden en de geïnfecteerde plaatsen een Wet (in overeenstemming met de Noorweegsche) moest uitgevaardigd worden, waarbij tevens hygienische voorschriften werden gegeven, ook omtrent isoleering, voedingsmiddelen (handel daarin) enz. Die, welke die voorschriften niet kan of wil opvolgen, moet in de Colonie verblijf houden, waar, onder de noodige voorzorgen, bezoek van bloedverwanten kan worden toegestaan. Pecuniae causa blijft echter ENGEL's voorstel een vrome wensch.

Rotterdam, 21 Nov. 1897.

T. BROES VAN DORT.

INGEZONDEN.

BERIBERI EN RIJSTVOEDING.

De Heer EYKMAN komt er tegen op, dat ik in mijn recencie van den Heer VAN DIEREN gesproken heb van de theorie van EYKMAN waarbij een in de rijstkern praeëxisterend gif wordt aangenomen. Niemand is beter in

staat om te weten welke theorie hij verkondigd heeft dan de Heer EYKMAN zelf. Toch blijf ik meenen, dat van het standpunt van een recensent de uitdrukking te verdedigen is. Tegenover VAN DIEREN's theorie van bedorven rijst moesten de denkbeelden worden geplaatst door EYKMAN in verband met zijn kippenproeven verkondigd. Het ging toch niet aan diens verscheidene pagina's beslaande zeer voorzichtig gestelde uiteenzetting over te nemen en er moest een praktisch bruikbaar extract van worden gemaakt in den zin waarin EYKMAN ook van een werkhypothese spreekt; in dit verband is de door mij gebezigde omschrijving van EYKMAN's theorie bruikbaar. Nu schijnt die uit de door EYKMAN geciteerde woorden uit zijn jaarverslag wel minder juist, maar in dat zelfde jaarverslag leest men: „Wij voor ons waren het „meest geneigd tot de voorstelling, dat het zetmeelhoudend voedsel in het „spijsverteringskanaal onder den invloed van micro-organismen chemische „veranderingen ondergaat waarvan de producten of een der producten als „zenuwvergift werkt”. Uit niets blijkt dat de Heer EYKMAN hier specifieke microben bedoeld heeft. De specifieke stof waaruit zich dat zenuwvergift vormen zou moet dus in de rijst evenals in andere Indische amyloacea prae-existeeën, terwijl de afwezigheid daarvan in de aardappel door EYKMAN is geconstateerd. Nu geef ik EYKMAN gaarne toe, dat hij die stof niet als toxine laat prae-existeeën maar als toxinogeen, maar dat komt toch eigenlijk op het zelfde neer, althans waar het slechts de bedoeling was EYKMAN's denkbeelden tegenover die van VAN DIEREN te plaatsen.

Met belangstelling zie ik de nadere uiteenzetting van zijn standpunt, die EYKMAN belooft, te gemoet; ik kon daarmede natuurlijk in mijn recensie geen rekening houden evenmin als met de talrijke haken en oogen die in deze „Indische” quaestie schijnen te bestaan.

FOKKER.

DE VENERISCHE ZIEKTEN IN ENGELSCHE-INDIË.

Het stukje van Prof. FOKKER in het vorig nummer van dit *Tijdschrift* geeft mij aanleiding tot enkele opmerkingen.

Reeds toen Prof. FOKKER eenigen tijd geleden (het nummer heb ik op het oogenblik niet bij de hand) de aandacht vestigde op de beweging onder de hoogstgeplaatste Engelsche dames, had ik het ongemotiveerde van die beweging willen aantonen. Ik was echter nog niet in het bezit van voldoende officiële gegevens om mij veilig te achten tegen de beschuldiging eenmaal door Prof. VAN OVERBEEK DE MEYER uitgesproken, toen hij (dit *Tijdschrift* 1896, I, blz. 601) sprak van de „ploertige bewering”, dat officiële Engelsche rapporten met opzet vervalscht zouden zijn 1).

Want van iets dergelijks is ook hier sprake en de mededeelingen van Prof. FOKKER stellen mij in staat thans aan mijn voornemen gevolg te geven.

Waar toch Prof. FOKKER zegt (blz. 829), dat in de Memorie der Engelsche

1) Achter de *Handelingen van het Nationaal Congres tegen de Prostitutie te Amsterdam* 1889, vindt men de stukken die deze „ploertige bewering” voldoende motiveeren.